

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Důvěra vybraným politikům v mezinárodním kontextu – prosinec 2015

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v15-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>30. 11. – 7. 12. 2015</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1048</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>219</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PI.2</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>27. ledna 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V prosincovém šetření, které se uskutečnilo v rámci kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM, byla respondentům položena otázka zjišťující důvěru k vybraným politikům v mezinárodním kontextu¹. Do výzkumu byly zahrnuty jak některé významné osobnosti světové politiky a aktéři významných událostí z poslední doby, tak někteří nejvyšší ústavní činitelé střeoevropského regionu, mezi nimiž pro možnost srovnání nechybí ani český prezident a premiér (viz tabulku 1).

¹ Znění otázky: „Přečtu Vám jména některých politiků. U každého mi prosím řekněte, zda mu důvěřujete nebo nedůvěřujete, či neumíte posoudit. Případně zda tohoto politika neznáte.“

Tabulka 1: Důvěra k vybraným politickým osobnostem (v %)

	spíše důvěřuje	spíše nedůvěřuje	neví	nezná	rozdíl +/-
papež František	67	18	10	5	+49
Miloš Zeman	56	37	6	1	+19
Bohuslav Sobotka	47	44	8	1	+3
Róbert Fico	46	27	14	13	+19
Barack Obama	45	44	9	2	+1
David Cameron	42	22	17	19	+20
Francois Hollande	37	25	13	25	+12
Andrej Kiska	34	19	17	30	+15
Viktor Orbán	27	19	17	37	+8
Vladimir Putin	24	64	10	2	-40
Angela Merkelová	19	68	8	5	-49
Benjamin Netanjahu	16	27	21	36	-11
Andrzej Duda	15	15	14	56	0
Donald Tusk	15	25	17	43	-10
Pan Ki-mun	11	20	12	57	-9
Joachim Gauck	10	15	13	62	-5
Jean-Claude Juncker	10	24	12	54	-14
Petro Porošenko	8	43	18	31	-35
Jens Stoltenberg	7	13	14	66	-6
Bašár al-Assad	7	45	13	35	-38
Alexander Lukašenko	7	58	17	18	-51
Beata Szydlová	6	9	11	74	-3
Werner Faymann	4	10	11	75	-6
Recep Tayyip Erdogan	1	25	11	63	-24

Pozn.: Politici jsou seřazeni sestupně podle podílu důvěřujících.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 30.11.. – 7. 12. 2015, 1048 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Na základě výsledků lze vybrané politiky rozčlenit podle dvou různých hledisek: jednak podle toho, zda a v jaké míře vůči nim převažuje kladný či záporný postoj české veřejnosti, a jednak podle toho, v jaké míře tito vesměs zahraniční politici vůbec figurují v povědomí českých občanů.

Vezmeme-li v potaz nejprve ono druhé hledisko, můžeme konstatovat, že vedle českého prezidenta Miloše Zemana, kterého podle vlastních slov zná 99 % dotázaných a jen 6 % na něj nemá utvořen žádný názor, pokud jde o důvěru či nedůvěru, a předsedy vlády ČR Bohuslava Sobotky, který je na tom z hlediska známosti stejně se srovnatelným podílem nerozhodnutých v otázce důvěry či nedůvěry (8 %), pouze americký prezident Barack Obama a jeho ruský protějšek Vladimír Putin jsou na tom srovnatelně, pokud jde o známost i vyhraněnost názorů na ně. K nim se v tomto ohledu přiblížili ještě papež František a německá kancléřka Angela Merkelová. Kromě nich už jen slovenský premiér Róbert Fico, běloruský prezident Alexander Lukašenko, britský premiér David Cameron a francouzský prezident Francois Hollande ze zkoumaných osobností vstoupili do povědomí natolik, aby je výrazná většina znala a zaujala k nim nějaký postoj. V případě slovenského prezidenta Andreje Kisky, syrského prezidenta Bašára al-Assada a ukrajinského prezidenta Petra Porošenka ovšem nějaký postoj zaujímá už jen asi polovina veřejnosti, zatímco zhruba třetina (30 - 35 %) je podle svých slov nezná.

Více než třetina české veřejnosti nezná maďarského premiéra Viktora Orbána a izraelského premiéra Benjamina Netanjahua, více než dvě pětiny pak neznají bývalého polského premiéra a současného předsedu Evropské rady (tzv. evropského prezidenta) Donalda Tuska. Ostatní vybrané politiky, k nimž patří předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker, polský prezident Andrzej Duda, generální tajemník OSN Pan Ki-mun, turecký prezident Recep Tayyip Erdogan, německý prezident Joachim Gauck, generální tajemník NATO Jens Stoltenberg, polská premiérka Beata Szydlová, a spolkový kancléř Rakouska Werner Faymann, polovina a více dotázaných vůbec nezná.

Z hlediska rozdílu mezi podíly důvěry a nedůvěry nejpříznivěji hodnoceným politikem ze zkoumaných osobností je současný papež František, jemuž důvěru v šetření vyjádřily dvě třetiny (67 %) českých občanů, zatímco opačný postoj vyslovila jen necelá pětina (18 %). Na druhém až čtvrtém místě s podobným rozdílem 20 či 19 procentních bodů ve prospěch důvěry skončili britský premiér David Cameron, český prezident Miloš Zeman a slovenský premiér Róbert Fico, přičemž u D. Camerona byl podíl důvěry i nedůvěry z těchto tří nejnižší (42 % k 22 %) a naopak u M. Zemana nejvyšší (56 % k 37 %) s R. Ficem mezi nimi, avšak poněkud blíže ke svému britskému protějšku (46 % k 27 %). Jen o málo nižší rozdíl ve prospěch důvěry (15 procentních bodů), ovšem při zřetelně nižším podílu důvěry a vyšším podílu nerozhodných a neznajících, byl zaznamenán v případě slovenského prezidenta Andreje Kisky (34 % k 19 %), za nímž se stále ještě významným pozitivním převisem důvěry nad nedůvěrou je francouzský prezident Francois Hollande (37 % k 25 %, tj. s rozdílem 12 procentních bodů) a maďarský premiér Viktor Orbán (27 % k 19 %, tj. rozdíl 8 procentních bodů).

Statisticky víceméně vyrovnané podíly důvěry a nedůvěry se vyskytly u českého premiéra Bohuslava Sobotky, amerického prezidenta Baracka Obamy, polského prezidenta Andrzeje Dudy a polské premiérky Beaty Szydlové. Ovšem zatímco v případě českého premiéra a amerického prezidenta jsou názory na ně silně rozdělené, když podíly důvěry i nedůvěry v jejich případech výrazně převýšily úroveň dvou pětín a když z hlediska samotné důvěry pouze u papeže Františka a u Miloše Zemana byl podíl důvěřujících výrazně vyšší a u Róberta Fica a v menší míře i Davida Camerona alespoň srovnatelný, zatímco u všech ostatních byl více či méně výrazně nižší, u obou představitelů Polska, kteří jsou ve svých funkcích poměrně noví, většina dotázaných neví, o koho jde.

Mírný, ale statisticky již signifikantní převis nedůvěry nad důvěrou šetření ukázalo v případě německého spolkového prezidenta Joachima Gaucka, bývalého norského premiéra a současného generálního tajemníka NATO Jense Stoltenberga, rakouského kancléře Wenera Faymanna, generálního tajemníka OSN Pan Ki-muna, bývalého polského premiéra a současného „evropského prezidenta“ Donalda Tuska, izraelského premiéra Benjamina Netanjahua a nového předsedy Evropské komise Jean-Claude Junckera. V jejich případech ovšem podíl nedůvěry celkově nepřevyšoval významně hladinu jedné čtvrtiny a u těch z pohledu české veřejnosti méně známých, jako Joachim Gauck, Jens Stoltenberg či Werner Faymann, byl i výrazně nižší, což ještě silněji platí o podílech důvěřujících.

Již dosti vysoký převis nedůvěry o velikosti 24 procentních bodů výzkum zaznamenal u tureckého prezidenta Recepta Tayyipa Erdogana, ačkoli jemu nedůvěru vyjádřila rovněž jen čtvrtina (25 %) dotázaných, ovšem při praktické absenci důvěry, kterou tureckému prezidentovi vyjadřoval jen jeden dotázaný ze sta (1 %). Ještě podstatně vyšší převahu nedůvěry nad důvěrou v rozsahu 35 až 40 procentních bodů šetření ukázalo v případě ukrajinského prezidenta Petra Porošenka (8 % důvěřuje, 43 % nedůvěřuje), syrského prezidenta Bašára al-

Assada (7 % důvěřuje, 45 % nedůvěřuje) a – při relativně vyšším podílu důvěřujících i nedůvěřujících – u ruského prezidenta Vladimíra Putina (24 % důvěřuje, 64 % nedůvěřuje). Největší převahu nedůvěry nad důvěrou s negativním převisem okolo 50 procentních bodů pak šetření ukázalo v případě kancléřky Spolkové republiky Německo Angely Merkelové, jíž aktuálně důvěřuje jen 19 % českých občanů, zatímco opačný postoj vyjádřily více než dvě třetiny (68 %), což je nejvyšší podíl nedůvěry mezi zkoumanými zahraničními politiky zařazenými do aktuálního výzkumu, a u běloruského prezidenta Alexandra Lukašenka (7 % důvěřuje, 58 % nedůvěřuje).

Tabulka 2: Důvěra/nedůvěra k vybraným politickým osobnostem – časové srovnání (v %)

	V/04	XI/04	IX/06	IX/08	XI/09	XI/10	IV/11	XI/11	XI/12	IV/14	XII/15
M. Zeman	*	*	*	*	*	*	*	*	*	46/47	56/37
B. Sobotka	*	*	*	*	*	*	*	*	*	39/52	47/44
R. Fico	*	*	12/32	26/33	26/35	20/35	*	17/40	22/35	23/46	46/27
B. Obama	*	*	*	40/15	67/21	68/21	69/21	56/31	66/21	56/32	45/44
D. Cameron	*	*	*	*	*	15/11	21/20	28/18	29/17	34/16	42/22
F. Hollande	*	*	*	*	*	*	*	*	10/14	15/19	37/25
A. Kiska	*	*	*	*	*	*	*	*	*	26/18	34/19
V. Orbán	*	*	*	*	*	6/14	*	6/20	6/17	8/20	27/19
V. Putin	26/47	22/58	23/55	20/62	20/63	20/61	22/62	15/68	14/68	11/81	24/64
A. Merkelová	*	*	39/14	45/20	41/28	46/22	48/26	47/29	41/36	55/24	19/68
B. Netanjahu	*	*	*	*	10/19	10/20	*	12/23	11/21	23/15	16/27
D. Tusk	*	*	*	*	*	14/12	*	17/16	12/17	15/14	15/25
Pan Ki-mun	*	*	*	3/10	4/11	3/15	*	6/12	5/16	14/18	11/20
P. Porošenko	*	*	*	*	*	*	*	*	*	3/14	8/43
B. al-Assad	*	*	*	*	*	*	*	*	0/19	4/19	7/45
A. Lukašenko	*	7/58	8/58	10/58	*	*	*	*	*	*	7/58
W. Faymann	*	*	*	*	3/8	4/7	*	5/9	3/8	4/8	4/10

Poznámka: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nezná“ a „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z hlediska časového srovnání, které nabízí tabulka 2, můžeme vidět, že oproti poslednímu podobnému šetření, které se uskutečnilo v dubnu 2014, došlo k řadě mimořádně velkých změn, do nichž se bezpochyby promítaly dramatické události mezinárodní politiky v posledním období v popředí s migrační vlnou v Evropě, konfliktem v Sýrii, do něhož aktivně kromě jiných začalo zasahovat i Rusko, situací okolo vzestupu a aktivit tzv. Islámského státu a jiných radikálních islamistů, včetně řady teroristických útoků i v Evropě a proti evropským turistům, pokračujícími problémy a ozbrojenými konflikty v Iráku, Afghánistánu, Libyi, Jemenu a dalších zemích v Africe a na Blízkém a Středním východě, stále doutnající a politicky nedořešený konflikt na Ukrajině a s ním související sankce, jež na sebe vzájemně uvalily EU a Rusko, a mnohé další. Velké posuny přitom nastaly v obou směrech, tj. jak v podobě výrazných vzestupů důvěry, tak naopak v podobě jejich velkých propadů. Svůj vliv na některé změny měl i faktor času, když někteří dříve méně známí aktéři mezinárodní politiky stačili více vstoupit do povědomí české veřejnosti.

Jednoznačně největší a nejdramatičtější změnou v tomto ohledu je přitom nebývalý propad důvěry a vzestup nedůvěry v případě Angely Merkelové. Ta byla ještě v květnu 2014 z hlediska rozdílu mezi podílem důvěry a nedůvěry jednoznačně nejlépe hodnoceným politikem v mezinárodním kontextu, ale v aktuálním výzkumu se zařadila de facto na opačný konec žebříčku, když z pozitivního převisu ve výši 31 procentních bodů se stal negativní převis ve výši 49 procentních bodů. Oproti dubnu 2014 podíl důvěry u A. Merkelové poklesl o

36 procentních bodů a naopak podíl nedůvěry vzrostl ještě výrazněji, a sice o 44 procentních bodů.

Ne sice až tak dramatický, ale dosti významný propad důvěry a nárůst nedůvěry se objevil u amerického prezidenta Baracka Obamy, u něhož se podíl důvěřujících o 11 procentních bodů snížil a naopak podíl nedůvěry o 12 procentních bodů vzrostl. V Obamově případě jde přitom o druhý podobně velký pokles důvěry v řadě, takže oproti listopadu 2012 se důvěra k němu snížila o 21 procentních bodů, zatímco nedůvěra o 23 procentních bodů od té doby vzrostla. Zřetelné zhoršení nastalo rovněž v případě izraelského premiéra Benjamina Netanjahua, u něhož nedůvěra vzrostla o 12 procentních bodů a důvěra o 7 bodů poklesla. Při zachování podílu důvěřujících o 11 procentních bodů vzrostl podíl nedůvěry i v případě bývalého polského premiéra a nynějšího evropského prezidenta Donalda Tuska. Velké vzestupy podílu nedůvěry, ovšem při mírném zvýšení podílu důvěřujících, což naznačuje, že svou roli zde alespoň částečně sehrává i faktor plynutí času, šetření zjistilo u Petra Porošenka (vzestup nedůvěry o 29 procentních bodů při souběžném zvýšení podílu důvěřujících o 5 procentních bodů) a Bašára al-Assada (vzestup nedůvěry o 26 procentních bodů při souběžném zvýšení podílu důvěřujících o 3 procentní body).

Naopak výrazný pozitivní vzestup šetření zachytilo v případě slovenského premiéra Róberta Fica, u něhož podíl důvěry od května 2014 vzrostl o 23 procentních bodů, zatímco podíl nedůvěry zaznamenal pokles o 19 procentních bodů, čímž se R. Fico rázem posunul z pozice převážně negativně vnímaného politika do postavení politika s jednoznačně převažující důvěrou nad nedůvěrou ze strany české veřejnosti. Podobný obrat, byť v poněkud menším rozsahu, se objevil i v případě maďarského premiéra Viktora Orbána, u kterého podíl důvěřujících vzrostl o 19 procentních bodů při zachování podílu nedůvěry na úrovni jedné pětiny. Poměrně velký vzestup podílu důvěřujících (o 22 procentních bodů), ovšem při souběžném, byť řádově nižším zvýšení podílu nedůvěry (o 6 procentních bodů), jež opět svědčí o tom, že zde sehrál roli časový faktor a s ním spojené rozšiřování povědomí a krystalizace názorů na daného politika, byl zaznamenán v případě Francoise Hollanda. Značný vzestup důvěry (o 13 procentních bodů) provázený ještě výraznějším poklesem nedůvěry (o 17 procentních bodů) se objevil u ruského prezidenta Vladimíra Putina, který se tak vrátil k úrovni svého hodnocení zaznamenané naposledy v dubnu 2011. Vzestup důvěry při poklesu podílu nedůvěřujících o 10 procentních bodů šetření od dubna 2014 ukazuje i v případě českého prezidenta Miloše Zemana a podobně, byť v o dva procentní body menším rozsahu také u českého premiéra Bohuslava Sobotky. O 8 procentních bodů vzrostl podíl důvěřujících také v případě slovenského prezidenta Andreje Kisky. Rovněž osmibodový nárůst podílu důvěry, ovšem při souběžném zvýšení podílu nedůvěřujících o 6 procentních bodů, byl zaregistrován v případě britského premiéra Davida Camerona.

Podrobnější analýza ukázala, že muži častěji než ženy důvěřují Davidu Cameronovi, Andrzejovi Dudovi, Pan Ki-munovi či Beatě Szydlové a naopak vyšší nedůvěru vyjadřují ve vztahu k Recepovi Tayyipovi Erdoganovi, Werneru Faymannovi, Francoisovi Hollandovi, Viktoru Orbánovi či Petru Porošenkovi. U Joachima Gaucka a Jean-Clauda Junckera pak muži uváděli častěji jak to, že mu důvěřují, tak i opak. Ženy obecně častěji připouštěly neznalost jednotlivých politiků a častěji na ně neměly utvořen názor, pokud jde o důvěru nebo nedůvěru ve vztahu k nim.

Z hlediska věku důvěra klesá s jeho růstem v případě Baracka Obamy. Lidé ve věku od 60 let výše častěji důvěřují Miloši Zemanovi.

Spolu se stupněm dokončeného vzdělání roste nedůvěra k Bašáru al-Assadovi, Recepce Tayyip Erdoganovi, Alexandru Lukašenkovi, Petru Porošenkovi či Miloši Zemanovi a naopak důvěra se zvyšuje v případě Davida Camerona, Andrzeje Dudy, papeže Františka, Francoise Hollanda, Angely Merkelové, Benjaminu Netanjahu, Jense Stoltenberga, Beaty Szydlové nebo Donalda Tuska. U některých politiků pak se zvyšujícím se stupněm dokončeného vzdělání významně roste jak podíl důvěry, tak i nedůvěry na úkor nerozhodných odpovědí a jejich neznalosti, což je případ Jean-Clauda Junckera, Wenera Faymanna, Joachima Gaucka, Róberta Fica, Pan Ki-muna, Andreje Kisky či Viktora Orbána.

Z hlediska politické orientace lidé řadící sami sebe na levici poněkud lépe hodnotí Bašára al-Assada, Róberta Fica, Viktora Orbána, Vladimíra Putina, Bohuslava Sobotku nebo Miloše Zemana a naopak hůře Angelu Merkelovou či Baracka Obamu. Ti, kdo se hlásí k pravici, pak poněkud více důvěřují Davidu Cameronovi, Joachimmu Gauckovi, Francoisi Hollandovi, Jean-Claudu Junckerovi, Benjaminu Netanjahuovi, Baracku Obamovi, Beatě Szydlové či Donaldu Tuskovi, naopak vyšší podíl nedůvěry vyjadřovali ve vztahu k Bašáru al-Assadovi, Alexandru Lukašenkovi, Vladimíru Putinovi, Bohuslavu Sobotkovi a Miloši Zemanovi.

Papeži Františkovi ve zvýšené míře důvěru vyjadřují katolíci (82 %). Kromě toho poněkud častěji důvěřují i Joachimmu Gauckovi, Andreji Kiskovi, Viktoru Orbánovi, Petru Porošenkovi, Bohuslavu Sobotkovi a Miloši Zemanovi.